

22

πρώτο θέμα
30.10.16

ΚΛΑΟΥΣ ΡΕΓΚΛΙΝΓΚ

Επικεφαλής του Ευρωπαϊκού
Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM)

συνέντευξη

Ανησυχώ για το χρόνο επιστροφής του ΔΝΤ στο πρόγραμμα

- «Υπάρχει ισχυρή δέσμευση της Ευρωζώνης για το χρέος της Ελλάδας. Η δέσμευσή μας ισχύει πάντα, έτσι δεν χρειαζόμαστε έναν συγκεκριμένο, λεπτομερή οδικό χάρτη»
- «Δυστυχώς το 2015 ήταν μια χαμένη χρονιά, αλλά τώρα η κυβέρνηση είναι συνεργάσιμη. Αν συνεχιστούν οι μεταρρυθμίσεις υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις για αναπτυξιακή πορεία»

Ισως ένας από τους αφανείς ήρωες των ευρωπαϊκών θεσμών να είναι και ο κ. Κλάους Ρέγκλιγκ, ο επικεφαλής του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM), του μηχανισμού που δημιούργησε η Ε.Ε. για τη χρηματοδότηση προβληματικών οικονομιών και την αποφυγή χρεοκοπίας στην Ευρωζώνη. Με την απόφαση του ESM για εκταμίευση της υποδότης ύψους 2,8 δισ. την Τρίτη 25 Οκτωβρίου το ελληνικό πρόγραμμα περνάει σε νέα φάση, με το ερώτημα του χρέους και της ποσοτικής χαλάρωσης (QE) να αποτελεί γρίφο για δυνατούς λύτες στις Βρυξέλλες και την Αθήνα.

στον ανταποκριτή μας στις
Βρυξέλλες Γιάννη Γ. Αντύπα

Ο Γερμανός επικεφαλής του ESM τονίζει στο «ΘΕΜΑ» ότι «η Ευρωζώνη δεν είναι διατεθειμένη να δώσει μεγαλύτερη ελάφρυνση του χρέους απ' όσο χρειάζεται το πλαίσιο της Ελλάδας» και παράλληλα ότι οι μισθοί δεν προβλέπεται να υποχωρήσουν εκ νέου, αλλά να αυξηθούν τα επόμενα έτη, με μόνη προϋπόθεση φυσικά την ευλαβική εφαρμογή των μέτρων του τρίτου προγράμματος. Η χαμένη χρονιά του 2015 πάντως πλανάται ακόμα πάνω από την ελληνική οικονομία και για τον κ. Ρέγκλιγκ η κατάσταση της οικονομίας το 2016 θα επιστρέψει απλώς στο... 2014, με μόνη διαφορά (εκτός του χαμένου χρόνου) το επίπεδο συνεργασίας που επιδεικνύει πλέον η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝ.ΕΛ.

-Η προηγούμενη θητεία της ελληνικής κυβέρνησης ήταν αρκετά ανορθόδοξη και δεδομένου ότι το 2014 είχαμε μια μικρή ανάπτυξη, σήμερα είστε ικανοποιημένοι από την πορεία της ελληνικής οικονομίας; Η κατάσταση βελτιώνεται και πλέον η ελληνική κυβέρνηση είναι συνεργάσιμη. Βλέπουμε επίσης ότι η οικονομία θα επανέλθει στην ανάπτυξη. Η Ελλάδα παρουσίασε και το 2014 θετική ανάπτυξη, όμως ήταν η πρώτη φορά έπειτα από πέντε συνεχόμενα έτη. Η ανεργία είχε ξεκινήσει να μειώνεται και η κυβέρνηση τότε είχε καταφέρει να εκδώσει ομόλογα. Σήμερα βρισκόμαστε στο ίδιο ακριβώς σημείο. Δυστυχώς το 2015 ήταν μια χαμένη χρονιά καθώς οι πολιτικές που ακολούθησε η κυβέρνηση το πρώτο εξάμηνο μας πήγαν πίσω. Τα αποτελέσματα έγιναν ιδιαίτερα προφανή όταν το 2015 παρουσιάστηκε αρνητική ανάπτυξη και έτσι χρειαστήκαμε ένα τρίτο πρόγραμμα για την Ελλάδα, με πολύ μεγαλύτερα ποσά απ' ό,τι περίμενε κανείς το 2014. Αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε σε μια

πολύ σταθερή κατάσταση και, αν συνεχιστούν οι μεταρρυθμίσεις, είμαι σίγουρος ότι η ανάπτυξη το 2017 θα είναι μεγαλύτερη από το 2016. Αυτό περιμένουν και οι Έλληνες πολίτες. Και αυτό θα έχει θετικό αντίκτυπο στην αγορά εργασίας και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Θεωρώ ότι υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις γι' αυτό.

-Θεωρείτε ότι μπορούν οι μισθοί στην Ελλάδα να ξεκινήσουν να ανακτούν το χαμένο έδαφος, ιδιαίτερα αν έχουμε και μια λύση για το χρέος; Κοιτάξτε, για μένα το ζήτημα αυτό δεν είναι συνδεδεμένο με το χρέος. Σίγουρα οι μισθοί θα ξεκινήσουν να

«Τα τελευταία δέκα χρόνια, από τα τέλη του 1990 έως το 2008, οι μισθοί στην Ελλάδα αυξάνονταν γρηγορότερα από οποιοδήποτε άλλο ευρωπαϊκό κράτος. Η αύξηση ήταν τόσο υπερβολική ώστε η ανταγωνιστικότητα της χώρας ελαττώθηκε. Αυτός είναι ο λόγος που η χώρα παρουσίαζε ελλείμματα εμπορίου και προϋπολογισμού. Η διόρθωση ήταν επίπονη και ατυχής, αλλά αναπόφευκτη», επισημαίνει στον συντάκτη του «ΘΕΜΑτος» ο Κλάους Ρέγκλιγκ

αυξάνονται εκ νέου, αλλά είναι πολύ σημαντικό να καταλάβουμε τι συνέβη και μειώθηκαν. Τα τελευταία δέκα χρόνια, από τα τέλη του 1990 ως το 2008, οι μισθοί στην Ελλάδα αυξάνονταν γρηγορότερα από οποιοδήποτε άλλο ευρωπαϊκό κράτος. Αυτό τείνουμε να το ξεχάμε και καθώς η αύξησή τους ήταν τόσο υπερβολική, η ανταγωνιστικότητα της χώρας ελαττώθηκε. Αυτός είναι ο λόγος που η Ελλάδα παρουσίαζε ελλείμματα εμπορίου και προϋπολογισμού. Η διόρθωση των μισθών αντικατοπτρίζει την

ανώμαλη πορεία τους τα τελευταία 10 έτη, η οποία γνωρίζω ότι ήταν επίπονη, θεωρώ όμως ότι φτάσαμε σε ένα τέλος της διαδικασίας αυτής. Αν επιστρέψει η ανάπτυξη λόγω των μεταρρυθμίσεων, τότε φυσικά και τα εισοδήματα θα αρχίσουν να αυξάνονται, άρα έπρεπε να φτάσουμε σε μια «χαμηλότερη βάση», εναρμονισμένη με την ελληνική ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα. Η διόρθωση αυτή ήταν επίπονη και ατυχής, αλλά αναπόφευκτη.

-Φτάσαμε όντως σε αυτή τη χαμηλότερη μισθοδοτική βάση; Το σημείο αυτό απ' όπου οι μισθοί μπορούν πλέον μόνο να αυξηθούν; Ναι, φτάσαμε, αν και υπάρχουν διαφορές από βιομηχανία σε βιομηχανία. Αυτό είναι κάτι που δεν μπορώ να κρίνω, όμως για την οικονομία συνολικά πιστεύω ότι το επίπεδο εισοδήματος αυτή τη στιγμή είναι πολύ πιο εναρμονισμένο με το επίπεδο παραγωγικότητας και συνεπώς πιστεύω ότι από αυτό το σημείο έχουμε βάση να κοπάζουμε την ανάπτυξη. Θα δούμε ότι οι δείκτες της οικονομίας θα ξεκινήσουν να ανεβαίνουν και αν η ανάπτυξη είναι -όπως επισημαίνουν μελέτες του ΔΝΤ, του ΟΟΣΑ και της Επιτροπής- άνω του 2%, τότε αυτό θα φανεί και στη διαμόρφωση των μισθών και την αύξηση των θέσεων εργασίας. Αυτό είναι μειν δυνατό, αλλά θα πρέπει να είμαστε προσεκτικοί διότι πρέπει να υπάρχει ισορροπία. Ωστόσο, αν τα εισοδήματα αυξηθούν πάλι πάρα πολύ γρήγορα, αυτό δεν θα είναι θετικό για την αύξηση της εργασίας. Παράλληλα, όσο μεγαλύτερη πρόοδο έχουμε στις μεταρρυθμίσεις τόσο περισσότερη ανάπτυξη μπορούμε να περιμένουμε στον μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

-Ο ESM αποφάσισε τελικά την εκταμίευση των 2,8 δισ. με την ολοκλήρωση της πρώτης αξιολόγησης. Πότε θα πάρει λοιπόν η Ελλάδα τη δεύτερη δόση και ποιο το ύψος της; Το πότε είναι ξεκάθαρο όχι ημερολογιακά, αλλά ως προς το τι πρέπει να κάνουμε. Οπως ξέρετε, οι «θεσμοί» βρίσκονται στην Αθήνα με σκοπό να εργαστούν και να ολοκληρώσουν τη δεύτερη αξιολόγηση, όπως συμφωνήθηκε στο πρόγραμμα που υπογράψαμε τον Αύγουστο του προηγούμενου έτους. Συνεπώς η επόμενη εκταμίευση θα γίνει με την ολοκλήρωση της 2ης αξιολόγησης, την οποία όλοι συμφωνούμε ότι πρέπει να ολοκληρώσουμε σύντομα. Υπάρχουν όμως και δύσκολα ερωτήματα που πρέπει να απαντήσουμε, όπως ο χρόνος συμμετοχής του ΔΝΤ. Αυτό είναι κάτι που δεν τολμώ να προσδιορίσω χρονικά. Υποθέτω ότι η ελληνική κυβέρνηση θα κάνει τα πάντα για να ολοκληρωθεί σύντομα η όλη διαδικασία. Δεν μπορώ να μιλήσω για το ποσό, το ελληνικό πρόγραμμα όμως διαθέτει ακόμα αρκετούς πόρους. Από τα συνολικά 86 δισ. ευρώ (κάποια η Ελλάδα θα τα πάρει από το ΔΝΤ) είχαμε δεσμεύσει 20 δισ. για την ανακεφαλαίωση των τρα-

Για την αύξηση μισθών:

«Πιστεύω ότι το επίπεδο εισοδήματος αυτή τη στιγμή είναι πολύ πιο εναρμονισμένο με το επίπεδο παραγωγικότητας. Θα δούμε ότι οι δείκτες της οικονομίας θα ξεκινήσουν να ανεβαίνουν και αν η ανάπτυξη είναι άνω του 2%, τότε αυτό θα φανεί και στη διαμόρφωση των μισθών και την αύξηση των θέσεων εργασίας»

«Η Ευρωζώνη δεν είναι διατεθειμένη να δώσει μεγαλύτερη ελάφρυνση του χρέους από όσο χρειάζεται το πλαίσιο της Ελλάδας, αλλά αν υπάρχει πλήρης απόφαση τώρα ή το 2018 και τίποτε άλλο, τότε μπορεί να μη διασφαλιστεί η βιωσιμότητά του»

23
πρώτο θέμα
30.10.16

καταλαβαίνουν αυτό. Ετσι δεν χρειαζόμαστε έναν συγκεκριμένο οδικό χάρτη με λεπτομέρεια. Αυτό θεωρώ ότι είναι προς το συμφέρον της Ελλάδας, διότι λαμβάνει υπόψη όλη την αβεβαιότητα που υπάρχει όταν κάποιος σχεδιάζει σε βάθος χρόνου.

- Ο πρόεδρος της ΕΚΤ Μάριο Ντράγκι τόνισε ότι για να μπει η Ελλάδα στην ποσοτική χαλάρωση, το λεγόμενο QE, πρέπει να υπάρχει ένα βιώσιμο χρέος. Θα είναι το χρέος της Ελλάδας έπειτα από τα βραχυπρόθεσμα ή/και τα μεσοπρόθεσμα μέτρα; Θεωρώ ότι είναι αρμοδιότητα της ΕΚΤ να αποφασίσει και συνεπώς δεν μπορώ να κάνω κάποιο σχόλιο γι' αυτό.

- Ο υπουργός Βόλφγκανγκ Σόιμπλε κάλεσε τον ESM να αναλάβει εποπτικό ρόλο στους προϋπολογισμούς των κρατών-μελών της Ευρωζώνης. Μπορεί ο ESM να το πράξει αυτό; Χρειαζόμαστε κάποια αλλαγή των συνθηκών; Κοιτάμε διαρκώς πώς μπορούμε να κάνουμε την Ευρωζώνη λειτουργικότερη, και μαζί με τις προτάσεις του κ. Σόιμπλε υπάρχουν και άλλες, τις οποίες εξετάζουμε, από την Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και από δεξαμενές σκέψης. Αυτή τη στιγμή ο ESM δεν μπορεί να παίξει τον ρόλο αυτό, είμαστε πολύ μικροί και πιστεύω ότι πρέπει πρώτα να ακούσουμε τι σχέδια έχουν τα κράτη-μέλη. Εργαζόμαστε από κοινού με την Επιτροπή για να εξετάσουμε τη βιωσιμότητα της ελληνικής οικονομίας και τη μελλοντική της πορεία και οποιαδήποτε αλλαγή στον ρόλο μας προδικάζει αλλαγή της συνθήκης του ESM, όχι της Ευρώπης ως συνόλου.

- Μιλάτε για την πορεία της Ελλάδας και είναι γνωστό ότι η χώρα μας παραμένει ο αδύναμος κρίκος της Ευρωζώνης. Μπορείτε όμως να μας μιλήσετε για τους κινδύνους που αντιμετωπίζει η Ευρωζώνη ως σύνολο; Δεν έχει περάσει πολύς καιρός από τότε που βρισκόμασταν σε κρίση. Οπως είπα, διανύσαμε πολύ δρόμο για να διορθώσουμε τις αδυναμίες της Ευρωζώνης και έχουμε πλέον θεσμούς που δεν υπήρχαν το 2010, όπως ο ESM και η Τραπεζική Ένωση. Η Ευρωζώνη είναι επίσης ισχυρότερη διότι τα πέντε κράτη τα οποία χρειάζονταν άμεση χρηματοδότηση από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και τον ESM έχουν κάνει τη δουλειά τους και, αν συνεχίσουν, θα πάψουν να είναι ο αδύναμος κρίκος και θα ανακτήσουν την ανταγωνιστικότητά τους. Την ίδια στιγμή όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. λαμβάνουν συστάσεις από την Επιτροπή κάθε χρόνο έτοιμστε να αυξήσουν την ανάπτυξη τους. Οι συστάσεις αυτές είναι μεν χρήσιμες, αλλά πολιτικά δύσκολες, έτσι όμως δημιουργείται η ανάπτυξη. Είμαστε σε καλό δρόμο, ωστόσο, διότι έχουμε κάνει αυτές τις αλλαγές στις χώρες και έχουμε εξαλείψει κάποια σοβαρά προβλήματα. Αυτό φαίνεται και στο ότι έχουμε ανάπτυξη πέραν των δυνατοτήτων μας. Το λέω αυτό διότι η ισχυρή ανάπτυξη στην Ευρωζώνη είναι χαμηλή λόγω του δημογραφικού προβλήματος, όμως για τρίτο συνεχές έτος έχουμε ισχυρή ανάπτυξη - κι αυτό οδηγεί στη μείωση της ανεργίας σε αρκετές χώρες πολύ γρηγορότερα απ' ό,τι στην Ελλάδα. Αν η Ελλάδα συνεχίσει τις διαρθρωτικές αλλαγές όμως, μπορεί να έχει και αυτή ανάπτυξη μεγαλύτερη από της Ευρωζώνης, καθώς η παραγωγικότητά της έχει χώρο για μεγάλη αύξηση. Αυτό όμως είναι δυνατό μόνο με τις σωστές οικονομικές πολιτικές.

πεζών τα οποία δεν χρησιμοποιήθηκαν στο τέλος. Νομίζω ότι έχουμε δώσει περίπου 32 δισ. από τον ESM, άρα έχουμε ακόμα μεγάλο απόθεμα ως τα μέσα του 2018. Θα κάνουμε τις προβλέψεις μας για την οικονομία, τον προϋπολογισμό και το χρηματοδοτικό κενό, και θα ξεκαθαρίσει το τοπίο.

- Η κυβέρνηση θεωρεί ότι πρέπει να υπάρξει ένας Εκκάθαρος οδικός χάρτης για το χρέος ώστε οι αγορές να εισπράξουν ένα θετικό μήνυμα. Αρκούν τα βραχυπρόθεσμα μέτρα γι' αυτό; Στη δήλωση του Eurogroup του Μαΐου έχει διατυπωθεί ότι η εφαρμογή των βραχυπρόθεσμων μέτρων θα γίνει μετά την ολοκλήρωση της πρώτης αξιολόγησης και πριν από το τέλος του προγράμματος - ο ESM έχει λάβει εντολή από το Eurogroup και εργάζεται σε αυτή την κατεύθυνση. Τώρα κατά τη γνώμη μου υπάρχει οδικός χάρτης, έχουμε τα βραχυπρόθεσμα, τα μεσοπρόθεσμα και τα μακροπρόθεσμα μέτρα για το χρέος. Τα βραχυπρόθεσμα είναι πιο συγκεκριμένα. Έπειτα έχουμε τις δεσμεύσεις του Eurogroup να εξετάσει τις ανάγκες του χρέους μόλις

ολοκληρωθεί το πρόγραμμα και έπειτα έχουμε και τα μακροπρόθεσμα μέτρα. Αυτό είναι κάτι το ασυνήθιστο, βλέπετε, καθώς έχουμε ένα πλαίσιο όπου για όσο η Ελλάδα θα συνεχίζει να κάνει μεταρρυθμίσεις το Eurogroup θα συνεχίζει να την υποστηρίζει. Πρόκειται για μια ισχυρή δέσμευση, τα μεσοπρόθεσμα μέτρα του 2018 και τα μακροπρόθεσμα αποτελούν δεσμεύσεις σε βάθος χρόνου, σε μια περίοδο αβεβαιότητας. Οι προβλέψεις για τα επόμενα χρόνια είναι αβέβαιες, όλοι κάνουν το καλύτερο δυνατό στις προβλέψεις τους, αλλά οι καταστάσεις αλλάζουν συχνά έξω από τη σφαίρα επιρροής μιας κυβέρνησης.

Συνεπώς η δέσμευσή μας αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική. Από τη μια πλευρά είναι κατανοητό ότι η Ευρωζώνη δεν είναι διατεθειμένη να δώσει μεγαλύτερη ελάφρυνση του χρέους από όσο χρειάζεται το πλαίσιο της Ελλάδας, αλλά αν υπάρχει πλήρης απόφαση τώρα ή το 2018 και μετά τίποτε άλλο, τότε μπορεί να μην είναι αρκετό για να διασφαλιστεί η βιωσιμότητά του. Άρα η δέσμευσή μας είναι πάντα εκεί και πιστεύω ότι οι αγορές το

Κατά μέσο όρο, υπάρχουν 78 μπαταρίες σε κάθε σπίτι.
Ανακύκλωσέ τις και γίνε κι εσύ μέρος της λύσης.

Μπορείς να γίνεις μεγαλύτερο μέρος της λύσης από όσο νομίζεις. Γιατί, αν αρχίσεις να ανακυκλώνεις όλες τις μπαταρίες που έχεις στο σπίτι σου, συμβάλλεις σημαντικά στην προστασία του περιβάλλοντος και της υγείας όλων μας. 65.000 κώδοι ΑΦΗΣ σε περιμένουν σε σχολεία, supermarkets, δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς, εμπορικά καταστήματα και άλλα σημεία σε όλη την Ελλάδα.

Πήγαινε στον πιο κοντινό κώδο ΑΦΗΣ και ξεκίνα τώρα την ανακύκλωση. Γίνε κι εσύ μέρος της λύσης. Είναι τόσο απλό!

Γίνε κι εσύ μέρος της λύσης.

